

prima instanță : A. Negru,
instanța de apel: D. Manole, A. Arnăuț, E. Fistican,

dosarul nr. 2ra-2094/15

Î N C H E I E R E

15 octombrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:
Președinte, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Valentina Clevadi
Tamara Chișca-Doneva

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către
Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în pricina civilă la cerea de chemare în judecată a lui Prodan Alexandru împotriva
Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului
la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale, încasarea prejudiciului moral și
compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 31 martie 2015, prin care au fost
respinse apelurile declarate de către Prodan Alexandru și Ministerul Justiției al
Republicii Moldova și menținută hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 16
septembrie 2014, prin care acțiunea a fost admisă parțial,

c o n s t a t ă:

La 02 iunie 2014, Prodan Alexandru a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției al RM cu privire la constatarea încălcării dreptului la
judecarea în termen rezonabil a cauzei penale, încasarea prejudiciului moral și
compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că prin sentința Judecătoriei Ciocana mun.
Chișinău din 24 decembrie 2009, a fost încetat procesul penal intentat în privința lui
Gheorghiță Radu în baza art. 187 alin. (2) Cod penal, din motivul împăcării părților,
ultimul fiind eliberat de răspundere penală. La fel, a fost încetat procesul penal intentat
în privința sa, fiind învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(1) din
Cod penal, din motivul împăcării părților și achitat de sub învinuirea de săvârșirea
infracțiunii prevăzute de art. 208 alin. (1) Cod Penal, totodată, fiind recunoscut vinovat
de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 187 alin. (2) și art. 190 alin. (2) din Cod
penal, fiindu-i stabilită pedeapsă în baza art. 187 alin. (1) Cod penal cu închisoare pe un
termen de 3 ani și în baza art. 190 alin. (2) Cod penal, închisoare pe un termen de 3 ani
de închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții ce reglementează relații
patrimoniale pe un termen de 1 an.

Susține că în baza art. 84 din Cod Penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, i-a fost stabilită o pedeapsă definitivă cu închisoare pe un termen de 3 ani și 5 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis și menținută măsura de reprimare arestul în privința sa, cu calcularea termenului de ispășiri a pedepsei din data pronunțării sentinței și anume din 24 decembrie 2009, cu includerea în termenul de ispășire a pedepsei a perioadei aflării sale sub strajă din 18 ianuarie 2009 până la 24 decembrie 2009, iar termenul de judecare a cauzei în prima instanță a fost din data de 23 ianuarie 2009 până la 24 decembrie 2009.

Menționează că nefiind de acord cu sentința Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău din 24 decembrie 2009, procurorul a contestat-o cu apel în Curtea de Apel Chișinău, iar în instanța de apel pricina s-a examinat din 12 martie 2010 și la 16 aprilie 2010 prin decizia Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de procuror și menținută sentința primei instanțe.

Indică că prin decizia Curții Supreme de Justiție din 14 decembrie 2010, a fost admis recursul declarat de procurorul de Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, casată decizia instanței de apel și remisă pricina la rejudecare.

Invocă în urma rejudecării cauzei penale, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 29 martie 2011, a fost admis apelul declarat de procuror, casată sentința Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău din 24 decembrie 2009, și emisă o nouă hotărâre prin care dânsul a fost condamnat în baza art. 187 alin. (2) lit. b), e), f), art. 208 alin. (1), art. 190 alin. (4) din Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsă în baza art. 187 alin. (2) lit. b), e), f) din Cod penal cu închisoare pe un termen de 4 ani, fără amendă; în baza art. 208 alin. (1) Cod penal - 1 an închisoare; în baza art. 190 alin. (4) Cod penal 8 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a gestiona anumite întreprinderi pe un termen de 3 ani; în baza art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, i-a fost stabilită pedeapsă definitivă de 9 ani închisoare, fără amendă, cu privarea de dreptul de a gestiona bunuri materiale pe un termen de 3 ani cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Susține că termenul de examinare a acestei cauze penale în instanța de apel a constituit perioada din 14 ianuarie 2011 până 29 martie 2011.

La fel, indică că prin decizia Curții Supreme de Justiție din 16 octombrie 2012, a fost admis recursul avocatului, casată decizia Curții de Apel Chișinău din 29 martie 2011, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, iar termenul de examinare a cauzei în instanța de recurs a constituit perioada 08 iunie 2012 - 16 octombrie 2012.

Invocă că după restituirea cauzei spre rejudecare în instanță de apel, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 21 martie 2013, a fost admis apelul procurorului, casată parțial sentința Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău din 24 decembrie 2009, numai în partea sa și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care a fost achitat de sub învinuirea adusă în baza art. 208 alin. (1) Cod penal, deoarece, fapta nu întrunește elementele infracțiunii. În același timp, a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 187 alin. (2) lit. b), e), f) și art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, fiindu-i aplicată pedeapsa în baza art. 187 alin. (2) lit. b), e), f) cu închisoare pe un termen de 3 ani, fără amendă, în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal de 2 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau de a exercita activitate în domeniul gestionării bunurilor materiale pe un termen de 3 ani, iar în baza

art. 84 alin. (1) din Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate i-a fost stabilită pedeapsa definitivă de 4 ani și 6 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis fără amendă, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau exercita activitate în domeniul gestionării bunurilor materiale pe un termen de 3 ani.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 04 februarie 2014, au fost respinse ca inadmisibile recursurile ordinare declarat de către procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Sergiu Brigai, și avocatul Alexandru Bodrug, împotriva deciziei instanței de apel privind-1 pe dînsul, cu menținerea acesteia.

De asemenea, invocă că conform practicii Curții Europene a Drepturilor Omului, restituirea cauzei spre rejudecare are loc de regulă din motivul încălcărilor de procedură de către instanțele inferioare, și denotă o ineficiență a sistemului judiciar, astfel, tergiversarea examinării cauzei penale este imputabilă doar instanțelor de judecată, or, examinarea cauzei penale a durat 5 ani și 3 luni, timp în care dînsul a fost deținut în penitenciar de tip închis, și s-a îmbolnăvit de tuberculoză.

Solicită constatarea încălcării dreptului său la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale, prin care a fost condamnat în baza art. 187 alin. (2) și art. 190 alin. (2) Cod penal și încasarea din contul Ministerului Justiției al RM în beneficiului său a prejudiciului moral în sumă de 70 000 lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 16 septembrie 2014, acțiunea a fost admisă parțial, fiind constată încălcarea dreptului lui Prodan Alexandru la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale privind învinuirea acestuia de comiterea infracțiunilor stabilite de art. 187 alin. (2) și art. 190 alin. (2) din Cod Penal și încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Prodan Alexandru suma de 4 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale, în rest, acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 31 martie 2015, au fost respins apelurile declarate de către Prodan Alexandru și Ministerul Justiției al RM și menținută hotărârea primei instanțe.

În motivarea deciziei, instanță de apel a invocat prevederile art. 4 alin.(2), (3) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, care reglementează examinarea pricinii și sarcina probațiunii și care indică că, instanță de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești prezintă Ministerului Justiției al RM un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar. Cererea de chemare în judecată se examinează de instanță de judecată sesizată în cel mult 3 luni de la depunerea sa.

Cu referire la normele citate și în coraport cu materialele pricinii, instanță de apel a reținut că termenul examinării cauzei penale a constituit 5 ani și 3 luni, termen care a fost calculat de la data parvenirii primei cauze penale la Judecătoria Ciocana mun. Chișinău, adică la 03 noiembrie 2008 și până la data pronunțării deciziei irevocabile a Curții Supreme de Justiție din 04 februarie 2014, constatînd existența unei deficiențe

manifestată de instanțele judecătorești în cea de a doua perioadă de examinare a cauzei penale.

La 29 iunie 2015, Ministerul Justiției al RM, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a cerințelor.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o ilegală, neîntemeiată și emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural.

Susține că instanță de apel, contrar prevederilor art. 239, art. 373 alin.(1), (5) CPC, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, a interpretat dreptul material cu privire la repararea prejudiciului prin prisma Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011.

Consideră că instanță de apel a interpretat eronat poziția intimatului, deoarece, reprezentantul Ministerului Justiției al RM pe parcursul examinării cauzei a elucidat, în mod expres și clar că potrivit prevederilor art. 2 alin. (2) al Legii nr. 87, repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Invocă că rezonabilitatea duratei procedurilor în privința unei cauze urmează a fi evaluată conform criteriilor stabilite în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, iar prin comportamentul părților, care include aprecierea comportamentului intimatului și a autorităților, instanță de judecată urma să aprecieze comportamentul tuturor părților implicate în proces, inclusiv existența unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate, consecutivitatea ședințelor, planificarea unei ordini a ședințelor cu pauze, însă, aceste momente importante au fost ignorate, nefiind supuse unei aprecieri obiective și în detaliu.

La fel, indică că prin cumul criteriilor în dependență de care se apreciază rezonabilitatea termenului de examinare a cauzei, apreciază că perioada de referință în speța principală nu depășește limita rezonabilității, mai mult ca atât, instanțele judecătorești au acționat cu bună-credință cu o suficientă diligență, au întreprins toate măsurile necesare în vederea examinării și soluționării rapide, obiective și sub toate aspectele a cauzei.

Afirmă că perioada de examinare nu poate fi pusă exclusiv în sarcina instanțelor judecătorești, or, instanță de judecată va dispune amânarea pricinii în cazul imposibilității părții de a se prezenta în ședință de judecată la data fixată din motive ce nu depind de voința sa, sau necesității de a prezenta sau reclama probe, mai mult, unele ședințe de judecată nu au avut loc din motive mai presus de voința părților, sau a instanței de judecată și anume declarația de abținere a judecătorului Curții de Apel Chișinău E. Conoval, sau efectuarea expertizei merceologice.

Consideră că pretențiile intimatului au fost injust admise parțial de către Curtea de Apel Chișinău, deoarece, de fapt, părțile în proces au uzat de toate drepturile lor procedurale, în special, înaintarea diverselor demersuri care au dus la amânarea ședințelor de judecată, respectiv, o astfel de atitudine în exercitarea drepturilor de către părți nu duce decât la tergiversarea procesului.

De asemenea, invocă că pe parcursul examinării pricinii, Prodan Alexandru nu a înaintat cereri de accelerare a examinării cauzei, iar Curtea Supremă de Justiție a respins cereri adresate în temeiul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 și anume cauza Podșivalov Gh. împotriva Ministerului Finanțelor al RM, motivând că în răstimpul aflării dosarului pe rol intimatul niciodată nu a scris cereri de accelerare a procedurii de examinare a pricinii și nu a invocat pericolul de încălcare a termenului rezonabil de soluționare a litigiului în conformitate cu art. 20 alin.(5) CPP, fapt ce atestă că Prodan Alexandru a fost mult mai cointerestat într-o examinare eficientă, multilaterală și obiectivă a cauzei, decât în judecarea cauzei într-un anumit termen.

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin.(4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al RM nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC, or recurentul nu a invocat nici un temei care ar indica la ilegalitatea deciziei instanței de apel.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC.

Aici, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM asemenea aspecte nu se regăsesc.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

dispune:

Recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Valentina Clevadî

Tamara Chișca-Doneva